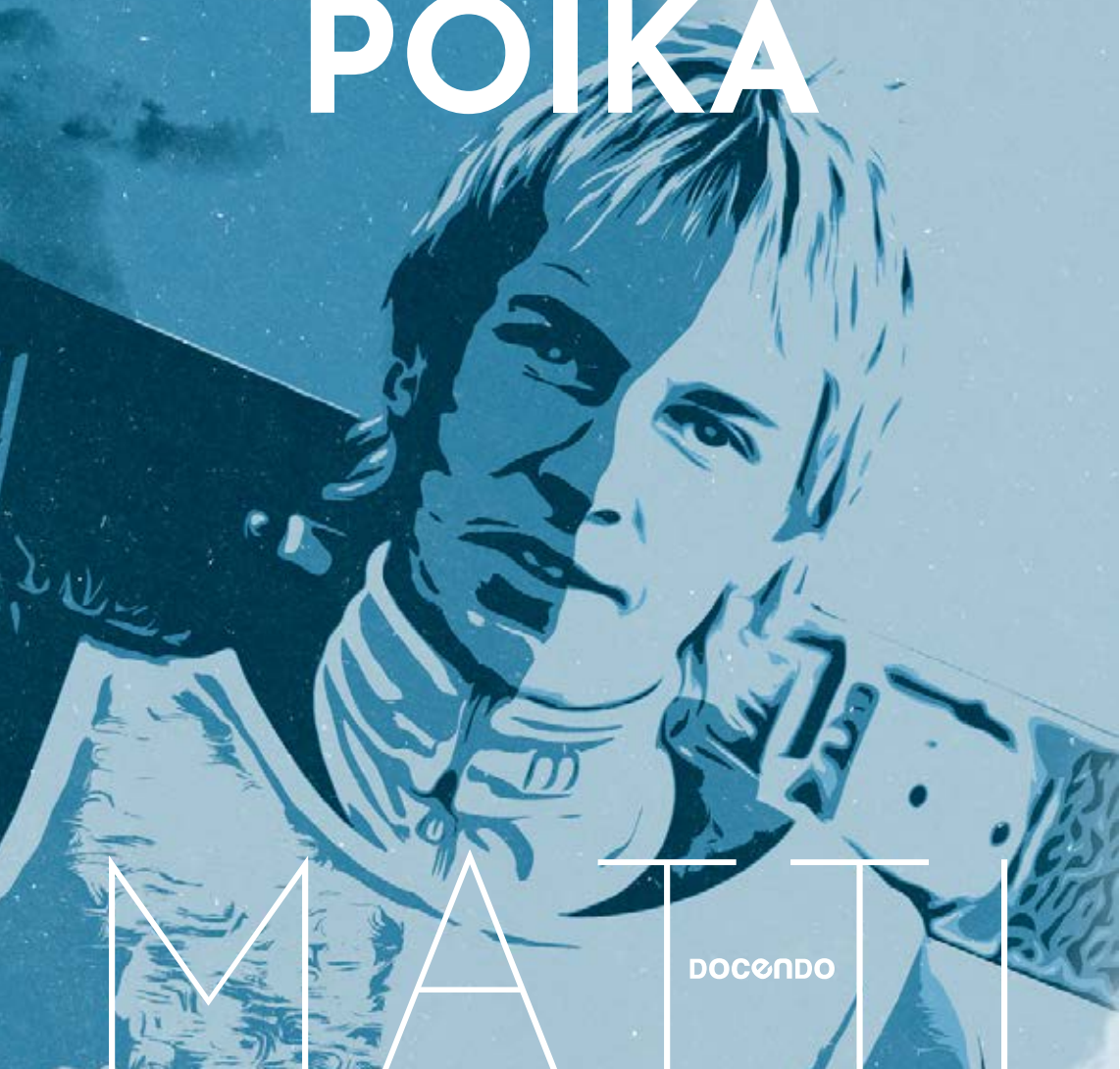

KAI EKHOLM

PILVIIN KAHLITTU POIKA

M A T T

DOCENDO

KAI EK HOLM

MATTI NYKÄNEN

**PILVIIN
KAHLITTU
POIKA**

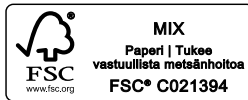
DOCENDO

*Kirja sisältää väkivaltaa ja itsetuhoisuutta,
eikä sitä voi suositella herkille tai tosikoille.*

*Selviytyjien pyynnöstä joitakin nimiä on
muutettu tai jätetty mainitsematta.*

*Kunnioituksesta kuolleita kohtaan kaikki
muu on kerrottu.*

*Tämä tapahtui Suomessa
vuosina 1963–2019.*

Copyright © Kai Ekholm ja Docendo 2023
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Kansi ja taitto: Jarkko Lemetyinen / Katse Design Oy

Kannen pohjana käytetty valokuva: Sven Simon

ISBN 978-952-382-571-0
Painettu EU:ssa.

*”Kun näet jättiläisen,
tarkista onko kyseessä kääpiön varjo.”*

NOVALIS

SISÄLLYS

Hyggeä Ylöjärvellä..... 8

I JUMALAISEN NÄYTELMÄN KOLME OSAA15

Ylistyskirjoitus ja kunniakuja – so not 24

II YHTEISELLE PARATIISIMATKALLE29

Altavastajaatarina..... 32

Poika syntyy mustavalkoiseen maailmaan 36

Maisterista tulee isähahmo..... 47

Paratiisiin huipulta huipulle 50

Holmenkollenin sumusta tuli pyhimysalttari..... 53

Vaatimattomasti juhliitaan, riehaantumista vältetään 58

Kiltin perhepojan kotielämää 60

Miten rämäpäättä voi rakastaa 62

Takaisin Nykästen olohuoneeseen 64

Meidän Mattimme liikemarkkinoilla..... 66

Matilla tienataan rahaa 69

Huippuvuodet jatkuvat 71

Ihmehyppääjä avaruudesta..... 73

Weissflog taas vaarallinen 75

Yritys tutkivaan journalismiin 77

Nuoret juhlivat Bischofshofenissa 80

Räjähävän pään syndrooma..... 83

Newsweek tölvii Pommi-Mattia 87

Mummon poika 88

Pulli antaa kielettömälle äänen 90

Pikkulinnun herkkyydellä, sarvikuonon uhmalla 93

Muoviankkana kohti Niagaraa..... 95

Eversti Pulli 97

Kielettömän pojan viestintäkatastrofi..... 103

Sankaruuden hiekkalinnaa rakentamassa 105

Miten olla sodassa sotimatta 109

Ikaros-kompleksi 112

Hankalaa olla Nykänen 114

Matin menestyksen salaisuus 118

Inttiin, jos se siellä pysyisi..... 120

III KIIRASTULI125

Häirikkö ja antisankari 129

Juice kirjoittaa viinaongelmasta 131

Romeo ja Julia..... 134

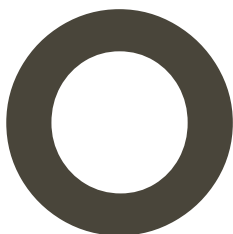
Uutiskatsaus Helsinki-Vantaan lentokentältä..... 138

Kansa puolustaa 140

Tiinaa alkaa ahdistaa 144

IV HELVETTI	149
Onnea elämässä ja parisuhteessa	152
Saksalaislehdistö kiinnostuu	154
Siirto palkattomaksi kaljankaatajaksi	156
Media lypsää ja alamäki alkaa	159
Montako neuvojaa lahjakkuus tarvitsee?	162
Väärälle vuosikymmenelle syntynyt	166
Paluuyritys vaihtuu laulajan uraan	168
Jutellaan hetki Matin kanssa	172
Kadonneen kullan metsästäjät	175
Seiskan syöttöhanhi	180
Sankarista tulee luuseri	184
Oletettu ADHD.....	186
Lanteiden laulu, kupeiden kutsu	188
Parisuhteiden pyörteessä	191
Jutellaan naisista	193
Matti ja Mervi, Jack ja Wendy	195
Ruusuja, nyrkkiä ja puukkoa	197
Lähibaarin raivo härkä ja linnakundi	202
Viihdelehtien maalitauluna.....	206
Mies itkee ennen kuin muuttuu	208
Alkoholismin asiantuntijan pakeilla.....	212
Puhutaan viinasta	216
Miesten taakka	218
Matin kirjallinen perintö	220
Viimeisen kerran sankarihahmona.....	226
Naapurikorttelin trubaduuri.....	229
Mies joka kieltäytyi vanhenemasta.....	232
Matti kansakunnan valemuistona	234
Piru ja Seiska perivät omansa.....	236
Lapsia ikävä	239
Otit sitten ja kuolit.....	242
Milloin kuolleesta saa puhua totta?	246
Kansakuntaan jää arpi	248
Sinulla oli kuningaskunta	250
V NEKROPOLIS	253
Matti Nykänen: saavutukset	261
Lähteet	262

HYGGEÄ YLÖJÄRVELLÄ

ONNI ON PIENI muovinen koriste, jonka sisällä lumi laskeutuu rauhallisesti talvisen mökin päälle.

Sellaista ei valitettavasti ole Ylöjärvellä.

Etiketissä lukee vodka, se on venäjää ja tarkoittaa pientä vettä. Pullo on täynnä, ja Matti lotkaisee siitä kolmanneksen. ”Korkki on auki” merkitsee kolmen tai kuuden päivän putkea.

Olohuoneen hylly on monissa kodeissa pyhitetty valokuville lähisuvun merkkipäivistä. Täällä kaapeissa on litrakaupalla viinaa. Sen pitäisi riittää muutamaksi päiväksi riippuen ongelman vakavuudesta.

Tässä talossa eletään individualistista *ad hoc*- ja *ex tempore*-elämää, jossa tehdään mitä huvittaa. Enimmäkseen juodaan viinaa. D-vitamiinin saantisuosituksia tai omega-rasvahappojen hyvää tekevää vaikutusta ei tässä huonekunnassa tavoiteta.

Tunkkaista kuin Tutankhamonin haudassa.

Matin ja Mervin päiväkännikokoonpano on vaihteeksi poistunut suuresta luksustalosta. Kaksi syyntakeetonta juoppoa. Uusi päivä, vanhat mustelmat.

Pimeissä sieluissa yö on aina pitkällä.

Joku liikkuu.

Matti on tilapäisesti hukannut pullonsa. Hiestyneillä kasvoilla uiskentelee epäuskoinen ilme: onko viina päässyt loppumaan. Hän joutuu toimimaan arkeologina omassa elämässään ja löytää lopulta väljähtyneen lahtelaisen.

Viina on kirkasta valoa. Se pyyhkii sisuskaluja sekä huuhtoo vitutuksen, perhe- ja rahahuolet, pistää miehen humisemaan kuin kamiinan. On taitolaji pitää yllä humalan liekkiä.

Ilta on mustaa laavaa. Örinää ja puolitehoista huitomista, kun joku tulee liian lähelle. Kylmä maksalaatikko naamaan ja oksentamaan. Juopon iltahuuto. Sitä ei kukaan kuule.

Matti juo tauotta koko yön. Humalassa eivät detaljit vaivaa eivätkä sentit ratkaise. Urheilun sotatraumat ja talouden haasteet unohtuvat hetkeksi. Aateluus velvoittaa. Hän huitoo perkeleitä etäämmälle.

Matti pelkää krapulassa varjoaan, sitä hän ei pysty komentamaan. On pakko lähteä hakemaan lisää viinaa. Sitä varten talossa on alkometrejä joka pöydällä.

Mervi nukkuu vielä. Matti hiipii eteiseen kuin Nosferatu. Buutsit jalkaan ja lompsa taskuun.

Koulupojilta on muutama kuuralätäkkö jäänyt rikkomatta. Matti suuntaa niiden ohi kuin vanha kyläkoira. Pian hänellä on muurahaisen murheet. Kaljaa ja makkaraa ja totia päälle. Rengit tuovat huomenna lisää. Matin juopporinki on ruvennut tosissaan vajentamaan viinäkannuaan ja saa heränneen Mervin kaverikseen.

(Pieniä huomaamattomia juomisriittejä sisältyy yhteiskunnan joka kerrokseen. Sankarin elämässä näitä suojaavia huntuja ei ole. Hänellä on suora, miehinen, lähes atleettinen suhde viinaan ja sen kuluttamiseen. Viina merkitsee itsenäisen miehen valtakunnan rajat, ei perhe tai naiset. Ammattimaisen juomarin valikoimaan ei tarvita paljon, määrä korvaa laadun. Sofi Oksasen kampausta muistuttavia drinkkejä Matti ei käteensä ottanut.)

Takapajuisessa kunnassa pariskunnan riidanjyviä riittää nokittaviksi. He ovat Ylöjärven kuninkaallisia, eikä siitä keskustella. Villeroy & Bochin vessanpytty ja hanat. Sen verran on sian suolta pesty, että tämä kaikki on ansaittu. Ympärillä viisisataa neliötä, ja juomat kipaataan porealtaalla pahkakupeista.

Yö kuuluu tuskaisesti. Lakana painaa tonnin. Unessa naisen käsi hamuaa puukkoa ja selkää, johon sen voisi iskeä. Ei tarvita tuhansia veitsiä kuin kiinalaisessa elokuvassa, yksi riittää kahden kylkiluun väliin. Ilta-Sanomien horoskoopista saattaisi lukea: ”Viime yö ei ehkä ollut öistä parhain, mutta valmiustasosi on silti hyvä. Aseta uni etusijalle elämässäsi, niin pääset takaisin raiteillesi.”

Matin ja Mervin yhteiskohtaukset ovat kuin muutamasta huonosta sarjasta kasattuja. Ne muistuttavat vapaaottelua, jossa saa mätkiä toista mielensä mukaan. Kansijuttu vaihtuu lennosta imelään rakkaustarinaan, jossa pusitaan ja poseerataan kelohonkapirtissä vailla taloudellisia huolia.

Kun aalto on alimmillaan, pitää odottaa, että se nousee. Matin kohdalla se jatkaa kuitenkin kellariin asti.

Ryppyprojektin kuudes päivä. Matti istuu Natuccin nahkasohvalla kalsareissaan kuin riutunut Buddha. Hän kaataa ryypyn ja käy kusella. Kalsareita hän ei ole vaihtanut viikkoon. Mervi ei pese, piiat pesevät.

Jos ei vanha urheilutähti saa känniörveltää ilman, että tulee sanomista, tämä ei ole enää se Suomi, jonka tunsimme. Johan siinä helvetti jäätyy. Eihän Matti halunnut mihinkään suomalaisten sydämiin vaan hypätä ja elää omaa elämäänsä. Ja nyt juodaan.

Seuraava päivä menee tasaamisessa. Kumpikin tajuaa, että kohta on taas syötävä, kasattava laardiläjystä tunnistettava naama, tehtävä jotakin edes näön vuoksi. Matilla on taas kysyntää, ja Mervistä tehdään ensi viikolla Hesariin haastattelu. Makkaraprinsessaa kuvataan ylellisessä kodissaan. Majurska, joka ei epäröinyt tarttua astaloon.

Koti on saatava kuntoon, piiat pesemään, Mervi maksaa. Pitää saada pinkkiä ja vaahtokarkkitunnelmaa. Joku onnea stailaaman! Naama kuntoon. Kun ei ole enää mikään ballerina. Matilla on niitäkin ollut.

Hyvällä peruskunnolla Matti jaksaa tätä viikosta toiseen. Kuukaudesta toiseen. Vuodesta toiseen.

Hän on juomisen aristokraatti. Kun elämästä on pohjatappi irti, kaikki muu on epäolennaista. Mies juo ja kotiliesi säilyy, mutta lopulta senkin on aika mennä viinan väkevän vuon mukana. Matti elää lainatulla ajalla.

Seuraavalla viikolla verhot ovat taas ikkunoiden edessä ja Mervillä silmä mustana. Rakkauden ja vihan tykit taukoavat. Naamiot on

riisuttu, ja niiden takaa paljastuvat väsyneet ja murjotut kasvot. Matin ja Mervin liitossa tuo ilme oli palanut kasvoihin. Se on esitely Seiskalle ja verkkokansalle. Se on tuttu raastuvanoikeuden todistekuvista ja lääkärinlausunnoista. Ruhjeiden muisti. Sielujen pimeä karnevaali.

Nyt kaksi väsynyttä alkoholista muistaa kesken jääneen riidan. Sinä sitä ja sinä tätä. Matti on kuin Jack Nicholson *Hobdossa*. Linoleumilla ja parketilla peräkkäin kahdet paljaat jalat. Ensimmäiset aikovat mennä ovesta läpi. Toiset jalat ovat menossa läpsyen karkuun. Kello tikittää. Junghans. Kylmät lattialaatat.

Aamulla Matin ja Mervin *Halloween* päättyy. Poliisit tulevat sisään, tämä on heille tuttua. Miten pahasti tänään on käynyt, on kiinnostavin kysymys. Matti piilottelee peiton alla.

Päivää, Mervi. Jaahas, se on meidän Matti, no terve.

En oo terve.

Matti viedään maijaan raudoitettuna. Ambulanssin kyydissä voisi olla hauras kuumeinen vanhus, pikaisesti liuotushoitoa tarvitseva aivoverenkiertohäiriöpotilas tai itsetuhoinen parikymppinen nuori. Nyt siinä on rappeutuva alkoholisti, Nykäsen puoliso. Parin päivän päästä tähän kotiin iskee taas uusi tsunami, ensihoitaja ennustaa.

Kevät. Ikkunat ovat talven jäljiltä pesemättä. Talolla on kaihi. Timotein pyyhkäisy kämmenellä. Alkoholisti ei sitä tajua. Edessä on juomarin päivätyö. Kumpikin lotkii kuin kyntöhevonen. Kesä koostuu pienistä sekavista pätkistä, elämäksi sitä ei kannata kutsua. Ei mitään seurattavaa. Kyllä siitäkkin juttu saadaan. Hullujenhuone, jota hullut johtavat. Matti tiesi menneisyytensä saavuttavan hänet.

He ovat nyt juoneet neljä vuotta putkeen.

Alkoholistin sisällä on pieni, itkevä lapsi märissä vaipoissa. Lopulta ihminen makaa lattialla ja pupillin värähdyksessä tavoitamme elämän.

Pentti Saarikoski kirjoitti päiväkirjoissaan, miten *delirium* ei menytkään ohi: Matti Klingen pää irvisteli verhon päällä ja lauloi sieltä ”Yyterin rannalla”. Saarikosken kohdalla se oli pittoreskia taiteilijuutta, Nykäsen kohdalla tuhoavaa juoppohulluutta, joka heilahti arkiseksi väkivallaksi.

Matin tarinassa nähdään itsemurhan hidas anatomia. Ikinä ei tiennyt, mitä päivä tai yö tuovat tullessaan. Välillä tuli ruusuja, joskus risuja, nyrkkiä ja puukkoa.

Maailma on täynnä haaveilijoita ja tekijöitä. Matti Nykänen oli tekijä, joka antoi meidän elää haaveemme täytenä.

I

**JUMALAISEN
NÄYTELMÄN
KOLME OSAA**

”Mutta patsaita ei pystytetä enkeleille, koska ihminen ei ole enkeli vaan lihaa ja typeryyttä.”

JANNE SAARIKIVI

M

ATTI NYKÄNEN OLI monivaiheohjus, joka jätti jälkensä mäkihyppyyn, urheiluhistoriaan, julkisuus- ja viihdebisnekseen sekä kansakunnan muistiin. Mikään yksittäinen rooli ei selitä kaikkia hänen tekemisiään.

Positiivinen identiteettikriisi, voi sanoa. Mies, joka halusi muuttua joksikin muuksi. Matti Nykänen myi elämänsä moneen kertaan ja luopui esikoisoikeudesta ja yksityisyydestään. Hän näytti haluavan siitä eroon kuin kasvaimesta.

Matin elämässä oli paljon armottomuutta ja vähän armoa. Häneltä saatiin paljon mutta haluttiin vielä enemmän. Siinä menestyksen ja vaatimusten maailmassa mikään ei riittänyt. Harva kysyi, kuinka voisintouttaa.

Matin elämä alkoi Marsalkan hopeatorvien fanfaarista ja päättyi sensaatiolehtien likaviemäriin. Se oli kaurismäkeläinen duunariversio Danten *Jumalaisesta näytelmästä*, jota mukailleen myös tämä kirja on jaettu ”Helvettiin”, ”Kiirastuleen” ja ”Paratiisiin”. Matin lapsuus ja hyppykauden triumpf olivat ”Paratiisi”, jossa hän tarjoili kansakunnalle turpean annoksen onnea. Hänen suorituksensa olivat kirkko,

jossa yksikään silmänurkka ei pysynyt kuivana. Kotoutettu antiikin sankarinäytelmä, jossa oli paljon ylevää, kestäväää ja lopussa surua.

Matti oli edessämme alasti, ilman verhoa ja häpeää. Hän oli kävelvä kehäpäätelmä: Matti oli Matti, olympiavoittaja oli olympiavoittaja. Renttunakin hän oli rehti renttu, meille rakasta kultamitalikastia.

Kaiken julkisen kuorolaulun keskellä tämä aikuinen poika mellasti jäänyt hymy kasvoillaan ja heitteli humalaisen möläytyksiä, puoli-viisauksia ja keskenkasvuisia seksuaalisia kommenttejaan. ”Oli sitten sukset tai nainen alla niin aina lentää.”

Antiikin keskitie ei kuulunut tuolle arvaamattomalle kokonaisu-taideokselle, joka räjäytti kansakunnan tajunnan kotikatsomoista kapakoihin. Hän joi urku auki, ryhdistäytyi, uhosi ja vaipui taas. Hän ei ollut toipuva vaan taantuva alkoholisti. Hän testasi yhteiskunnan apinansietokykyä.

Mutta jokainen hyppy loi elämää ja puhkaisi kuoleman.

”Paratiisi” oli kollektiivinen näkymätämme, jossa sankari kuvit-teli itsekin nousseensa kultaisilla vaunuilla taivaaseen. Hän oli voit-tamaton, *Invictus*. Kansakunnan onnenkalu. ”Paratiisi” kertoo Matin sensaatiomaisesta urheilu-urasta ja pyrkimyksestä löytää perhe-elämän onni.

Mistä on voitto tehty? Kaksi hyppysellistä taitoa. Kolme sitkeyttä. Kunnianhimoa ja iso roiskaisu unelmia.

Matti otaksui aina löytäneensä rakastetun *Jumalaisen näytelmän* Beatricensa, ainakin yritystä hänellä oli. ”Kihlat meni, mutta suhde-toiminta jatkuu.”

Matin keski-ikä oli ”Kiirastuli”, reality-sokkelo avioliittoineen ja uranvaihtoineen. Hän askelsi menestyksen munankuorilla, ja harva jaksoi enää seurata miestä ”Helvettiin”, ellei Seiskan ja iltapäivälehti-en toimittajia lasketa. Tässä vaiheessa Matti jakautui useammaksi persoonaksi. Hänessä tiivistyi talvisten bussipysäkkien yksinäisyys.

”Kiirastuli” kertoo tarinan urheilu-uran lopusta, rispaantuvasta avio-onnesta, maanisen kekseliäästä yrittäjä-Matista, joka heitti keikkaa, kokeili stripparina, kylpi ja teki rahaa sensaatioiden mutavesissä, käytti ja tuli käytetyksi. Tarinamme päähenkilö menee tässä luvussa perusteellisesti rikki. Hän ajelehtii balsalautallaan elämän valtameressä rannikon valoja etsien. Hän on kansakunnan rakkikoira ja parisuhteiden Hannibal Lecter.

”Helvetin” porteillakin Matin sankarimainetta vaalittiin kuin harvinaista viskitilkkaa, ja pitkän sätkynukkehistorian jälkeen moni esitti hänelle valtiollisia hautajaisia. Olimme olleet todistamassa tämän syntisen rangaistusten toimeenpanoa ja lehtien julkistamaa häpeäpaalua.

”Helvetti” on juomari-Matin elämänrappion seuraamista. Mäkihypyn Mozart on jo unohdettu. Kansantaiteilija Nykänen ördaa milloin missäkin kapakassa ja jättää tulematta ohjelmaan. Matin kengännauhoja ei kukaan enää halunnut solmia, eikä pyyhkiä oksenrusta vessan lattialta. Miehen elämä tuntui eletyltä, ja mieleen tulivat Eppujen laulammat esi-isät ja mustan huumorin ruumispuussi.

Takana olivat vuorten, edessä tasankojen, vaikeudet. Kansakunta oli yhtä sairas kuin sankarinsa.

Kun mittava ura romahtaa, kohteen massa tekee suurimman osan työstä. Matista tuli viinan veli, tautien tuttu. Hän oli krooninen alkoholisti, perheväkivallasta ja puukotuksesta tuomittu, ja me jaksoimme velvollisuudentuntoisesti jakaa hänen kärsimystään. Matti alkoi vanhentua ja haista etikoituneille unelmille, happamille nivusille.

Me kaikki kannamme sisällämme vastauksia. Hiljaisuus on keino löytää niitä. Ja pysähtyminen. Sellaista autuutta Matille ei ollut suotu.

Kuolema on taitava editori: se jättää jäljelle vain olennaisen. Matin tapauksessa toimitustyö jäi pahasti kesken, meille jäi nurkkiin vielä paljon siivottavaa. Matti Nykänen oli omaleimainen ja vaikeasti määriteltävä kansanliike, mysteeri itselleenkin. Jokaiselle jotakin: sankaruuden kunniaa, kostea ja kaoottinen odysseia, masentava veijaritarina.

Ehyen kertomuksen kirjoittaminen Matista ei onnistu, sillä hänelle elämä vain tapahtui ja hän oli episodien kuningas. Yritän parhaani, mutta loppu hajoaa luku luvulta käsiin. Se kuvaa rakenteellisestikin Matin elämänhallintaa, enkä aio pyytää sitä keneltäkään anteeksi.

”Paratiisin”, ”Kiirastulen” ja ”Helvetin” kolmikaavakaan ei juuri helpota Nykäsestä kirjoittamista.

Hänen elämäntarinansa on perhosen naulaamista. Kuori on tallella, mutta lento on kadonnut.

Kukaan ei ole tehnyt täysin samaa kuin Matti. Hänen keskushermostonsa sisään ei pääse faktojen kautta vaan heittäytymällä ja kuvittelemalla. Tarinat kerrostuvat, muuttuvat valheeksi ja todeksi, mutta ne kaikki alkavat elää omaa elämäänsä irrallaan todellisuudesta, joka

on ne synnyttänyt. Emme me tiedä, mitä hänelle putkareissuilla tai unessa tapahtui.

Matin elämäntyö on riisuttunakin kunnioitettava. Siinä on paljon itsekehua, alleviivausta ja patologista syöksykierrettä, mutta ”Paratiisin” osuus kestää yhä tarkastelumme. Ja siksi siihen on syytä palata. Jopa sellaisen, joka piittaa urheilusta vain, jos ei ole parempaa tekemistä.

Eikö olympiasankarimme pitäisi jo jättää rauhaan – eihän vainajista saa puhua pahaa? Jättäkää meille pyhät myyttimme, miehän makaa jo arkussa. Kaikki on dokumentoituna Urheilumuseon vitriinissä. Alakulon ja surkeuden tunnemme ennestään, mutta sankaruus on niin harvinaista herkkua, että antakaa nyt olla! Ei pilata Mattia, ei Suomen hienoa mainetta! Mitä saksalaisetkin tästä ajattelevat!

Sankaruus on timantti. Sillä ei ole omaa valoa, se heijastaa sitä ympäriltään. Matti jaksoi heijastaa sankaruutemme toiveita, hänen sankaruutensa kertoo enemmän meistä kuin kantajastaan.

Suhtautumisemme Nykäseen on täynnä angstia ja surua. Urheilun megatähti, joka sai kaiken, mutta mikään ei riittänyt. Haluamme ymmärtää häntä paremmin, mutta emme tiedä, mihin hän tätäkin tarinaa vie. Kenties jotakin oleellista on jäänyt huomaamatta, kun olemme loppuvaiheessa marssineet hänen häkkinsä ohi.

Kansakunnan maha oli aina täynnä ongelmaista Mattia. Urheilutoimittajat Arto Teronen ja Jouko Vuolle pitivät Nykästä kansallissankarina, mutta kummajaiseen ei mikään logiikka tuntunut istuvan: ”Matin kuoleman jälkeen tästä ikonista tai epäikonista on otettu irti enemmän kuin kaikki, eikä Matista puhuminen, kirjoittaminen tai tietäminen lopu koskaan.”

Mattia käytettiin hyväksi, koska hän oli kiltti, hyväkäytöksinen ja anteeksi anova. Teronen ja Vuolle viittaavat myös viidakkopojan kykyihin hyötyä viidakon laeista; Matti sukelsi sujuvasti julkisuuden puolimaailmaan ja olemattomiin moraalisiin ääntöihin.

Rikostutkinta on turhaa, paikat ovat jäähtyneet eikä meillä ole jäljellä kuin vanhat muistot. Tutkimme siis itseämme.

Sankarit ovat muistin tihentymiä. Suomalaisten historia rakentuu sankaritarinoille. Myyttinen kansallissankari kantaa mukanaan sankaruuden vanhat ja uudet versiot. Tuossa muistojen kultaviitassa kulkevat soturit Sven Dufvasta Antero Rokkaan, urheilijat Paavo

Nurmesta kiekkeleijoniin, valtiomiehet Paasikivestä Kekkoseen ja Koivistoon.

Sankareita ei ole koskaan liikaa, sillä he ovat aikakapseleita, jotka ovat saaneet sankaruuden kuljettaakseen. Sankari ei tunne kipua eikä tunnista sitä muissakaan ihmisissä.

Sankari elää kaltaistamme elämää mutta voi halutessaan ylittää fysiikan lait.

Sankareille sallitaan sankarilliset paheet: he voivat ryypätä ja naida halki elämänsä. Sankari saa olla hullu ja arvaamaton kuin radioaktiivisen hämähäkin puraisema.

Kun sankaruus osuu taloudelliseen nousukauteen, kaikki moninkertaistuu, maailma tihentyy, tunteet ja tavarat ovat liikkeessä ja talous, urheilu ja kulttuuri kukoistavat. Kaikki nettoavat. Kun laskukausi koittaa, teemme sankaristamme makkaraa.

Opetus psykoanalyysistä: et kadehdi vierasta ihmistä vaan tämän loistokasta elämää, jota haluaisit elää. Mutta kukaan ei voi kadehtia Matti Nykäsen elämää.

Suurten voimien mukana tulee suuri vastuu. Painovoima ja kuolavaisuus on kumottu, inhimilliset rajat ylitetty. Normaaliin ei ole paluuta.

Kansakunta rakentaa sankareistaan muistin kivitaloa. Tavallisesta duunarista jää korkeintaan muutama kuva, ilme ja lausahdus. Kun sankaruus on syvälle hakattu, sitä on vaikea lähteä purkamaan. Elämä on jokaiselle rätälöity vastoinkäyminen. Matti Nykänen merkitsi kansakunnalle neljänkymmenen vuoden reality-show'ta, raakaa editoimatonta todellisuutta ilman sääntöjä. Pirun mielenkiintoista, mutta yhtä surullista. Matti oli purkukuula, joka runttasi itse maineensa maan tasalle.

Kansa antoi onnenkalulleen kauniita metaforia: kuningaskotka kultaisessa häkissään ansaitsi taas vapautensa.

Mitään ei tarvitsisi keksiä tai kerrata. Nykäsestä on julkaistu lukemattomia artikkeleita, joissa käydään läpi hänen uransa huiput ja surkutellaan hänen elämänsä laskumäkeä. Arvokkaampia olisivat olleet Matin omat lausumat, joita olisi voitu kirjata enemmänkin muistiin. ”Ja jos jokin asia on varma, se on aivan varma.”

Nyt meillä on vain sanojen taskulamppu, jolla matkustamme pimeyteen.

HYPPÄSI KUIN JUMALA JA RYYPPÄSI KUIN PAHOLAINEN EIKÄ KOSKAAN KASVANUT AIKUISTEN MAAILMAAN.

MATTI NYKÄSESTÄ ON KIRJOITETTU PALJON, mutta vasta tämä teos piirtää tarkan kuvan ihmisestä ja ilmiöstä nimeltä Matti.

Matti oli lumottu prinssi, joka pysäytti ajan ja painovoiman. Hän nousi työläiskodista kovalla harjoittelulla kaikkien aikojen mäkikotkaksi. Sitten käänteinen tarina antisankariksi. Media jauhoi hänet palasiksi, jotka yhä etsivät toisiaan.

Kun Matti kuoli, kansa laski karvalakkinsa, kerääntyi tienvierille, isät ja pojat pitivät toisiaan kädestä. Kansakuntaan jäi Matti Nykäsen arpi.

Matti Nykänen – Pilviin kahlittu poika tarjoaa uusia tapoja ymmärtää Mattia, sankaruutta ja suomalaisuutta.

9 789523 825710

KL 99.1
ISBN 978-952-382-571-0

DOCENDO
www.docendo.fi

Kansi: Katse Design